

لزوم متولی مشترک در زنجیره تامین گوشت قرمز در ایران

رضا پورمویذ، پژوهشگر موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایران

در ایران فرآورده‌های حیوانی و به طور عمده گوشت قرمز به دلیل مشکلات متعدد نقش کمتری در تامین کالری مورد نیاز بدن دارند و مصرف آن بویژه در مناطق روستایی و در گروه‌های کم‌درآمد در مقایسه با مصرف گوشت قرمز در کشورهای اروپایی و آمریکایی در سطحی نامطلوب است. به طوری که در حال حاضر سرانه مصرف گوشت قرمز در ایران ۱۲.۵ کیلوگرم و این مقدار در کشورهای اروپایی و آمریکا به ترتیب حدود ۳۰ و ۴۵ کیلوگرم است. لذا به نظر می‌رسد بررسی مشکلات صنعت گوشت قرمز در ایران و نگاه ویژه به زنجیره تامین گوشت قرمز امری ضروری باشد.

از مشکلات عمده صنعت گوشت قرمز می‌توان به مواردی مانند بالا بودن هزینه‌های تولید گوشت قرمز در داخل کشور، کم شدن تولید دام‌هایی با نژاد بومی، عدم نظارت کافی و عدم برنامه ریزی اصولی در حوزه بهداشت تولید دام، بالا رفتن قیمت گوشت قرمز و پایین آمدن مصرف آن به ویژه در میان دهک‌های پایین، نوسان زیاد بازار در حوزه خرید و فروش گوشت قرمز، عدم حمایت کافی در جهت ایجاد بنگاه‌های دامداری، دامپروری و تولید گوشت قرمز و پایین بودن سطح آگاهی دامداران سنتی و به‌طور کلی پایین بودن سطح بهره‌وری مراحل تولید دام اشاره نمود.

از نگاه مدیریت زنجیره تامین، در زنجیره تامین گوشت قرمز در ایران، در سطوح ابتدایی زنجیره (تامین علوفه و خوراک دام) معمولاً مدیریت اثربخشی مشاهده نمی‌شود به طوری‌که تولید علوفه یا خوراک دام اغلب بدون برنامه‌ریزی و بدون توجه به تقاضای سطوح بعدی زنجیره (تولید دام) صورت می‌پذیرد.

در سطوح میانی زنجیره (تولید دام) نیز برنامه‌ریزی یکپارچه و متناسب با زنجیره تامین در مورد تولید دام وجود ندارد. به نحوی‌که قسمت‌های مختلف در این سطح مانند دامداری‌های سنتی، صنعتی و تولید دام عشایر به صورت جزیره‌ای عمل نموده و تولیدات معمولاً بدون توجه به تقاضا و موجودی اولیه انجام می‌شود. در سطوح انتهایی زنجیره تامین گوشت قرمز (کشتار دام و توزیع گوشت) که

مهمترین بخش این زنجیره می‌باشد، توزیع گوشت با مشکلات فراوانی از جمله نوسانات بالای قیمتی و کمبود موجودی (با وجود تقاضا) روبرو است.

همانطور که مشاهده می‌شود بسیاری از مشکلات صنعت گوشت قرمز ریشه در عدم هماهنگی مناسب سازمان‌های مرتبط و عدم برنامه‌ریزی یکپارچه در زنجیره دارد. با بررسی کشورهای موفق در صنعت گوشت قرمز (مثل استرالیا، برزیل، آفریقای جنوبی و...) متوجه می‌شویم که یکی از عوامل موفقیت در زنجیره تامین این کشورها وجود نهاد مشترکی است که به امور مربوط به کل زنجیره می‌پردازد و مسئولیت یکپارچه‌سازی زنجیره را برعهده دارد. بنابراین به نظر می‌رسد وجود متولی مشترک با نگاه یکپارچه کننده در کل زنجیره تامین گوشت قرمز در ایران می‌تواند راه حل مناسبی در جهت بهبود وضعیت صنعت گوشت قرمز باشد. این متولی به صورت یک مرکز متشکل از اعضای مختلف زنجیره، می‌تواند به عنوان هاب ملی و مرکزی صنعت گوشت در ایران معرفی شود که از مهم‌ترین فعالیت‌های آن می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- رفع نیازمندی‌ها و ایجاد ارتباط درست بین تولیدکنندگان غذای دام، دامداری‌ها، کشتارگاه‌ها، کارخانجات تولیدکننده فرآورده‌های دامی و مصرف‌کنندگان نهایی
- وضع قوانین و دستورالعمل‌های مناسب برای زنجیره
- ارزیابی عملکرد اعضای مختلف زنجیره تامین گوشت قرمز
- ارزیابی سلامت دام زنده، گوشت قرمز و فرآورده‌های گوشتی
- جمع‌آوری دقیق اطلاعات زنجیره و انتشار آنها
- تدوین استانداردهای لازم برای محصولات تولید شده
- ارائه آموزش‌های لازم به قسمت‌های مختلف زنجیره
- تدوین و پیگیری راهبردهای کلان زنجیره
- تخمین تقاضا بازار و تنظیم تعادل زنجیره
- ....

تامین بودجه مالی این مرکز می‌تواند در سال‌های اول تاسیس، توسط دولت و در سال‌های بعد توسط خود صنعت اداره و تامین گردد و باید شامل اعضای از بدنه دولتی و خصوصی صنعت گوشت قرمز باشد تا تصمیمات گرفته شده بتواند به درستی مشکلات موجود را رفع نماید. در انتها لازم است به این نکته اشاره نمود که تجربه موفق کشورهای صاحب نام در صنایع غذایی نشان می‌دهد که نگاه یکپارچه به زنجیره‌های تامین فرآورده‌های غذایی به جای نگاه بخشی به این زنجیره‌ها اثرات شایانی در بهبود عملکرد و کنترل زنجیره داشته است و در نتیجه اگر با حمایت‌های دولت محترم، مرکزی به عنوان متولی مشترک زنجیره تامین گوشت قرمز در ایران شکل گیرد انشاء اله در سال‌های آتی نظاره‌گر موفقیت این صنعت در کشور خواهیم بود.